

ומשום זה, וכל שיח - זה צדיק, וכל עשב - ע"ב ש', זה יעקב הפולל שלשת האבות, שהם ענפי האילן, ועולים לשבעים ושנים שמות של יסע ויבא ויט, שבשם הזה נבראו עשבים ואילנות שהם נשמות הצדיקים, והעשב הזה נאמר עליו ועשב לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ, לחם אפרים אכל איש, והוא לחם התורה, שנאמר בו לך אכל בשמחה לחמך, והוא לעבודת האדם, ה' של אדם שנאמר בה המוציא לחם מן הארץ. מה זה לעבודת האדם? אין עבודה כאן אלא תפלה, שהיא עבודת השכינה, עבודת יהו"ה ודאי, ועליה נאמר יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב. יצא אדם לפעלו - זו תפלת שחרית. ולעבודתו עדי ערב - זו תפלת מנחה, שנאמר בה ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב.

תקון שנים וחמשים

בראשית ברא אלהי"ם. אלהי"ם חמש אותיות פחשבון ה', א"ד מן אדנ"י כף עולה לחמש, וסוד הדבר - ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה. בא וראה, התעוררות צריכה ממטה למעלה, ואחר כך והשקה את כל פני האדמה, והשקה ו' היא השקאה ממעלה למטה, שהיא נחל קדומים שנמשך מן המזח, וכך צריך להעיר התעוררות בראשונה מהאשה, וסוד הדבר - אשה פי תזריע, ומיד וילדה זכר. הנקבה אדנ"י, הנזכר יהו"ה, כשמוקדימה הפת, שולט הנזכר ונעשה יאהדונה"י, וסוד הדבר - יהוה אדנ"י חילי, ועל במותי ידריכני - אלו האבות, למנצח בנגינותי - האמה ושתי השוקים.

ש' דא יעקב כליל תלת אבהן, דאינון ענפי אילנא, וסלקין לשבעין ותריין שמיהן דויסע ויבא ויט, דבהאי שמא אתבריו עשבין ואילנין דאינון נשמתין דצדיקיא, והאי עשב עליה אתמר (תהלים קד יד) ועשב לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ, לחם אפרים אכל איש (שם עח כו), ואיהו נהמא דאורייתא. (דף טז ע"א) דאתמר ביה (קהלת ט ז) לך אכול בשמחה לחמך, ואיהו לעבודת האדם, ה' דאדם דאתמר בה המוציא לחם מן הארץ, מאי לעבודת האדם, לית עבודה הכא אלא צלותא, דאיהי פולחנא דשכינתא, עבודת יהו"ה ודאי, ועלה אתמר (תהלים קד כג) יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב, יצא אדם לפעלו דא צלותא דשחרית, ולעבודתו עדי ערב דא צלותא דמנחה, דאתמר בה (בראשית כד טג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב.

תקונא תריין וחמשיין

בראשית ברא אלהי"ם אלהי"ם. חמש אתון פחושבון ה', א"ד מן אדנ"י הכי סליק לחמש, ורזא דמלה ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה (בראשית ב ט). תא חזי אתערותא צריכא מתתא לעילא, ולבתר והשקה את כל פני האדמה, והשקה ו' איהו שקיו מעילא לתתא, דאיהו נחל קדומים דאתמשך מן מזחא, והכי צריך לאתעררא אתערותא בקדמיתא מאתתא, ורזא דמלה אשה פי תזריע (ויקרא יב ב) ומיד וילדה זכר, נוקבא אדנ"י, דכר יהו"ה, פד אקדימת ברתא שליט דכורא ואתעביד יאהדונה"י, ורזא דמלה יהו"ה אדנ"י חילי (חבקוק ג יט), ועל במותי ידריכני (שם) אלין אבהן, למנצח בנגינותי (שם) אמה ותריין שוקין, מאי חילי

מה זה חילי? התקף של הכל
מלמעלה, חילי - חיל י', וזה
האב, תקפו - הנביעה שאין לה
סוף.

אמר רבי אלעזר: אבא, והרי
פרשוהו בצלי המשנה, שעד
ארבעים ימים יכולה לחזור
הנקבה לזכר, ומתהפך מדין
לרחמים, ופרשוהו משום שעד
כעת אין שם דמות, שנאמר בו
וייצר יהו"ה אלהי"ם, אם כן,
למה נטל שעור במ', משום
שהיא שעור הנקדה שהיא י'
טפה, (השעור) שפה נעשית י"ם
מ"י, ודאי נחל קדומים זה ו'
שנמשך מ' (ס). והשקה את כל
פני האדמה, מה זה פני האדמה?
אלא אלו הם הפנים, שהם אדם
ולכן וירק ושחר, בגוונים הללו
מאיר אותו המעין, שהגוונים הם
מהיבשה הזו, נביעת האורה
שלה (של בוחה), שכך הנביעה לארץ
כמו הנשמה לגוף, כמו שהאילן
לא מתגדל אלא במים, כך ישראל
שהם ענפי האילן לא מתגדלים
אלא בנביעת התורה.

וסוד הדבר - מעין גנים באר מים
חיים ונוזלים מן לבנון. מעין זה
חכמה כתר, הוא ארון מפלא,
שרצה לנטע אילנות בגן, הסתכל
בכל הגן ולא מצא שם מעין מים,
מה עשה? אמר, אוציא מעין
ואחר כך אטע גן ומתגדל האילן,
ומשום כך מעין גנים, בראשונה
הזכיר מעין ואחר כך גנים, וזה
חמשים ושלשה הסדרים של
התורה, וכמו שיש גן למטה, כך
יש גן למעלה, והמעין הזה הוא
במח, האילן - הגוף, ענפיו -
הזרועות והרגלים, ונוזלים מן
לבנון - זה הלב (לבנון), שהיא
דל"ת, דלה בגלות, ועליה נאמר
יזל מים מדליו.

אוי להם לבני אדם שלא

תוקפא דכלא מלעילא, חילי חילי י' ודא אבא,
תוקפא דיליה נביעו דלית ליה סוף.

אמר רבי אלעזר אבא והא אוקמוהו מארי
מתניתין, דעד ארבעין יומין יכול
לאחזרא נוקבא דכורא, ואתהפך מדינא
לרחמי, ואוקמוהו בגין דעד כעין לית תמן
דיוקנא, דאתמר ביה (בראשית ב ו) וייצר יהו"ה
אלהי"ם, אם כן אמאי נטיל שעורא במ', בגין
דאיהי שעורא דנקודה דאיהי י' טפה,
(שעורא) דבה אתעביד י"ם מ"י, ודאי נחל
קדומים דא ו' דאתמשך מן י' (ס"א ים), והשקה
את כל פני האדמה, מאי פני האדמה, אלא
אלין אנפין דאינון סומק וחרור וירוק ואופם,
באלין גוונין נהירא ההיא מבועא, דגוונין
אינון מהאי יבשה, נביעו נהורא דילה (ס"א
דחילא), דהכי איהו נביעו לארעא כנשמתא
לגופא, כמה דאילנא לא מתרבי אלא במיא,
הכי ישראל דאינון ענפין דאילנא לא מתרבי
אלא בנביעו דאורייתא.

ורזא דמלה מעין גנים באר מים חיים ונוזלים
מן לבנון (שיר ד טו), מעין דא חכמה כתר
איהו ארון מופלא, דבעא לנטעא אילנין
בגנתא, אסתכל בכל גנתא ולא אשפח תמן
מבועא דמיא, מה עבד, אמר אפיק מעין,
ולבתר אטע גן, ואתרבי אילנא, ובגין דא מעין
גנים, בקדמיתא אדפיר מעין ולבתר גנים, ודא
ג"ן סדרים דאורייתא, וכמה דאית גן לתתא
הכי אית ג"ן לעילא, והאי מעין איהו במוחא,
אילנא גופא, ענפין דיליה דרועין ורגלין,
ונוזלים מן לבנון דא לבא (נ"א לבנון) דאיהי
דל"ת דלה בגלותא, ועלה אתמר (במדבר כד ו) יזל
מים מדליו.

וי לון לבני נשא דלא משתדלין באורייתא,